

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

ENDELIG TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

og

skolens forvaltningskompetanse

Hå kommune – Nærbø ungdomsskule

Dato: 23.06.2017

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	4
2. Om tilsynet med Hå kommune – Nærbø ungdomsskule.....	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler	4
2.2 Tema for tilsynet.....	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	5
2.4 Egenvurdering i RefLex	5
2.5 Gangen i tilsynet.....	5
Tilsystema 1: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen	6
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	6
3.1 Rettslige krav	6
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	7
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	8
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	9
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte.....	10
4.1 Rettslige krav	10
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	11
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	11
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	12
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	12
5.1 Rettslige krav	12
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	13
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	13
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	14
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	15
6.1 Rettslige krav	15
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	15
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	15
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	17
Tilsystema 2: Forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging	17
7. Generelle saksbehandlingsregler om enkeltvedtak	17
7.1 Rettslige krav	17

7.2 Fylkesmannens undersøkelser	18
7.3 Fylkesmannens vurderinger.....	18
7.4 Fylkesmannens konklusjon.....	20
8. Enkeltvedtak om spesialundervisning	20
8.1 Rettslige krav	20
8.2 Fylkesmannens undersøkelser	21
8.3 Fylkesmannens vurderinger.....	21
8.4 Fylkesmannens konklusjon.....	23
9. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring	23
9.1 Rettslige krav	23
9.2 Fylkesmannens undersøkelser	24
9.3 Fylkesmannens vurderinger.....	24
9.4 Fylkesmannens konklusjon.....	25
10. Frist for retting av brudd på regelverket.....	25
Tema 1	26
Tema 2.....	26
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget	28

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 11.01.2017 tilsyn med skolenes arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og skolenes forvaltningskompetanse i Hå kommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Varhaug skule og Nærbø ungdomsskule.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering. Dette tilsynet har undersøkt de to første av disse områdene. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamling.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne foreløpige tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. Fristen er **24.11.2017**. Dersom brudd på regelverket ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Hå kommune – Nærbø ungdomsskule

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for den første delen av tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/felles-nasjonalt-tilsyn/felles-nasjonalt-tilsyn-2014-2017/>

Hovedpunkter i tilsynet er:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Undervisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert løpende hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbyttet av opplæringen ikke er tilfredsstillende

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Hå kommune ble åpnet gjennom brev 11.01.2017. Kommunen er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

2.4 Egenvurdering i RefLex

Dokumentasjonen skolen har sendt inn er hovedsakelig valgt ut for å underbygge svarene rektor og lærere har gitt i egenvurderingsskjemaene. Formålet med egenvurdering er blant annet å sette i gang endringsprosesser på skolen, og hos skoleeier, på de områdene egenvurderingen konkluderer med manglende regelverketterlevelse. Egenvurderingen er slik også ment å ha en kompetansehevende funksjon.

Når egenvurderingsskjema etter dette blir omtalt i den foreløpige tilsynsrapporten, bruker Fylkesmannen kortformen EVS.

Innholdet i EVS er knyttet opp til temaet for tilsynet. Rektor og lærerne har svart «ja» eller «nei» på spørsmålene som blir stilt i EVS. Svarene måtte underbygges med skriftlig dokumentasjon. Dokumentene det ble vist til i EVS, og annen dokumentasjon Fylkesmannen bad om, utgjør dokumentasjonen vi har vurdert i tilsynet.

2.5 Gangen i tilsynet

11.01.17: Varsel om tilsyn

22.02.17: Veiledning på Hå rådhus

07.04.17: Frist for innsending av dokumentasjon

05.05.17: Intervjuer på Nærbø ungdomsskule

31.05.17: Foreløpig tilsynsrapport og varsel om pålegg

02.06.17: Sluttmøte

16.06.17: Frist for å gi merknader til foreløpig tilsynsrapport og varsel om pålegg

23.06.17: Endelig tilsynsrapport

Tilsynstema 1: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Kravet til at dette skal være kjent, innebærer noe mer enn at informasjonen er tilgjengelig for elevene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanen, jf.

opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal da fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle målene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/kommunen gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Rektor, og faglærerne i norsk, musikk og samfunnsfag har fylt ut egenvurderingsskjema (EVS) der de grunngir hvorfor de mener at de oppfyller, eventuelt ikke oppfyller, krav til opplæring og elevvurdering gjennom vedlagt dokumentasjon. Disse, sammen med plandokumenter, rutiner, dokumentasjon knyttet til spesialundervisning, særskilt

språkopplæring og intervju, danner grunnlaget for Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Rektor og faglærere har lagt ved eksempler på årsplan og fagrapporter for flere fag. Fagrapportene har i tillegg til brede temaer som dekker større deler av læreplanene, gode og relevante kjennetegn på måloppnåelse som er egnet til å måle kompetansen som fremgår av kompetansemålene. I tillegg går det fram av blant annet årshjul, instruks til faglærer og dokumentet *Læringsleiring*, hvilke forventninger skolens ledelse har til opplæring og undervisvurdering, og frist for ferdigstilling av årsplaner i alle fag. Årshjulet viser også at det er satt av tid blant annet på plandager før skolestart på høsten og tid i fellestid, til arbeid i plangrupper. Dette er egnet til å sikre at opplæringen er knyttet til kompetansemål, og at disse målene fordeles på de ulike klassetrinnene slik at elevene kan få en god og hensiktsmessig kompetanseutvikling i løpet av hovedtrinnet. Intervjuer og svar i EVS viser at årsplaner og fagrapporter drøftes og blir gjort tilgjengelige for elevene, sammen med kjennetegn på måloppnåelse. Elevene blir dermed gjort kjent med målene for opplæringen og hva som er grunnlaget for vurderingen av deres kompetanse. Dette gir elevene en mulighet til å forberede seg til opplæringen, og å delta aktivt i egen kompetanseutvikling.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP. Av EVS og intervju går det fram at IOP blir skrevet ved starten av skoleåret og at målene blir evaluert og justert underveis. Det skrives årsrapport i form av evaluering av IOP ved avslutningen av skoleåret. Rektor er involvert i prosessen siden enkeltvedtakene skrives i forbindelse med utarbeidelse av IOP. Fylkesmannens vurdering er at rektor sikrer at opplæringen dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Som tidligere nevnt har Nærbø ungdomsskule lagt fram fire individuelle opplæringsplaner for tilsynet. Intervju og EVS bekrefter at det alltid blir utarbeidet IOP når en elev har fått vedtak om spesialundervisning.

Av de rettslige kravene går det fram at innholdet i IOP skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder opplæringen som blir gitt. I enkeltvedtakene blir det tatt stilling til hvilke fag eleven skal ha spesialundervisning i. I ett av enkeltvedtakene står det ikke noe om organisering og kompetansekrav i to av de oppgitte fagene. I denne elevens IOP blir det tatt stilling til flere fag enn det som er omtalt i enkeltvedtaket. I enkeltvedtakene kommer det fram samlet årstimetall som skal fordeles på henholdsvis pedagog og assistent, men det står ikke hvordan timene med pedagog og assistent skal fordeles på de enkelte fagene. I enkeltvedtakene er det heller ikke spesifisert hvordan organiseringen er tenkt i de ulike fagene. For en annen elev inkluderer enkeltvedtaket flere fag enn det som omtales i IOP. Manglende samsvar mellom enkeltvedtak og IOP kommer også fram ved at det bare er enkeltvedtakene som sier noe om timetall i de ulike fagene.

I ett av enkeltvedtakene står det at eleven skal få pedagoghjelp i «teoretiske fag», men uten at det er definert hva som menes med det. I et annet enkeltvedtak skal eleven ha hjelp i «orienteringsfag». Fylkesmannen vil minne om at dette ikke er et fag som inngår i Kunnskapsløftet. Fylkesmannen antar at det siktes til fag som KRLE, naturfag og

samfunnsfag, siden skolen i denne elevens IOP karakteriserer disse fagene som «muntlige fag».

I enkeltvedtakene står det at den konkrete målformuleringen for undervisningen vil bli utformet i IOP. I EVS og intervju kommer det fram at IOP blir utarbeidet før det fattes enkeltvedtak. Rett saksgang skal være at IOP skal basere seg på enkeltvedtaket. For å få til en god sammenheng mellom sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP, krever det at sakkyndig vurdering og enkeltvedtak er mer grundige i sin beskrivelse av innhold, organisering, omfang og kompetansekrav enn det som er tilfelle her. Ut fra dette er det Fylkesmannens inntrykk at det konkrete undervisningsopplegget blir ivaretatt gjennom IOP-en, mens enkeltvedtakets funksjon i hovedsak er å tildele timetall til pedagog og assistent. Fylkesmannens vurdering er derfor at det ikke er samsvar mellom innhold i enkeltvedtak og innhold i IOP.

Grunnlag for retting er nå lagt inn i malen for enkeltvedtak om spesialundervisning. Fylkesmannen avventer likevel konkrete vedtak skolen fatter til høsten, før vi tar stilling til om praksis er rettmessig.

I intervju kom det fram at skolen utplasserer elever ved den alternative opplæringsarenaen Møllerhaugen. I noen tilfeller skjer det uten at PPT er involvert. Fylkesmannen vil presisere at avvik fra den ordinære opplæringen skal være forankret i en anbefaling fra PPT i form av en sakkyndig vurdering. Enkeltvedtak og IOP skal henge tydelig sammen med en anbefaling fra PPT om eventuell bruk av en alternativ opplæringsarena.

Intervju viser også at skolen ikke ønsker at det fattes enkeltvedtak eller utarbeides IOP i løpet av vårterminen. Fylkesmannen viser til det rettslige kravet som sier at skolen løpende og systematisk må vurdere om elevene har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Det innebærer at utarbeidelse av sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP skal skje fortløpende, ut fra den enkelte elevs behov.

Det er også et rettslig krav at skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at IOP er samordnet med planene for den ordinære opplæringen i klassen. Skolen har ikke synliggjort gjennom dokumentasjon at skolen har en slik innarbeidet framgangsmåte, men gjennom EVS og intervju kommer det fram at det er en omforent praksis rundt dette. Dette blir tatt opp blant annet på trinnmøter. Den innarbeidede holdningen er at det elever med spesialundervisning jobber med i størst mulig grad skal ses i sammenheng med det resten av klassen gjør.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Rektor sikrer

- at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget
- at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen, eller at elevene blir gjort kjent med hva som blir vektlagt i vurdering av deres kompetanse

- at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet i faget, og individuelle opplæringsmål i IOP
- Nærbø ungdomsskule utarbeider hvert år IOP for alle elever som har vedtak om spesialundervisning
- ikke at det er samsvar mellom omfanget av spesialundervisning i enkeltvedtakene og de individuelle opplæringsplanene
- ikke at det er samsvar i innholdet for opplæringen i enkeltvedtakene og de individuelle opplæringsplanene
- skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringsplaner

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger om hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke kompetansen sin.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og veiledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens selvutvurdering skal være en del av undervisvurderingen.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av undervisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen og gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Det er ikke satt krav til hvilken form vurderingen skal ha. Vurderingen kan derfor både være skriftlig og muntlig.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Funnene, slik de beskrives i neste avsnitt, baserer seg på dokumentasjon som nevnt under 3.2.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Som beskrevet i kapittel 3.3, viser dokumentasjon, intervjuer og svar i EVS at undervisningen uttrykt i årsplaner, ukeplaner og fagrapporter er klart knyttet til kompetansemålene i læreplanene. For elever med spesialundervisning er det Fylkesmannens vurdering at elevene får veiledning i hvilke mål i IOP som opplæringen er knyttet til.

Noen av disse dokumentene har vurderingskriterier, eller kjennetegn på måloppnåelse, og for andre utarbeides dette og ligger tilgjengelig for elevene på It´s learning. Skolen benytter elektroniske systemer, blant annet It´s learning, for skriftlige tilbakemeldinger etter opplyste vurderingskriterier, sammen med muntlig undervisvurdering i opplæringen. Elevene får her også veiledning i hvordan de kan øke kompetansen sin. Svar i EVS og intervjuer viser at elevene av og til er med i utviklingen av vurderingskriterier. Når faglærer/faggruppene utvikler disse selv, så drøftes de med elevene i introduksjonen til et nytt tema. Elevene settes dermed i stand til å vurdere egen kompetanse, og de gjennomfører dette av og til etter prøver og presentasjoner, også som kameratvurdering. Likevel viser svar i EVS, intervjuer og også resultater fra Elevundersøkelsen som skolen selv viser til, at det er mer å gå på på dette området. Skolen bør derfor ha et fokus på dette i det videre utviklingsarbeidet. Det er slik at

elever gjennomgående opplever større motivasjon og delaktighet når de vet hva de skal lære, hva som blir vektlagt ved deres kompetanse og veien frem til en slik kompetanse.

Skolen skal ha en innarbeidet fremgangsmåte for halvårsvurdering i midten og slutten av opplæringsperioden i alle fag som ikke er avsluttet. Her skal det gis både informasjon om elevens kompetansestatus så langt, og hvordan eleven skal utvikle kompetansen sin. Ut fra intervjuene er det litt uklart når denne vurderingen gis, om det er i elevsamtalene og/eller trekantsamtalene, som så langt vi kan se ikke er midt i eller på slutten av opplæringsperioden. Likevel beskrives dette som en av kontaktlærernes oppgaver, i dokumentet *Kontaktlærer – oversyn over oppgaver*, At denne skal lage en oversikt over karakterer i alle fag ved slutten av begge terminene. Det beskrives videre en tiltaksplan for elever som får dårligere karakter enn 3. Vi vil understreke at veiledning skal følge halvårsvurderingen med karakter for alle elever, uavhengig av karakternivå. Vi anser likevel lovkravet som oppfylt, men ber skolen tydeliggjøre det som her er nevnt.

I EVS kommer det fram at det for elever med IOP blir utarbeidet årsrapport i samarbeid med foresatte og PPT. Bruk av Acos IOP gjør at målene i IOP blir evaluert jevnlig. Tidspunkt for evaluering kommer fram av de innsendte IOP-ene, og viser at evalueringen av elevenes måloppnåelse blir gitt på riktig tidspunkt.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

- lærerne veileder elevene i hvilke kompetansemål, fra LK06, eller hvilke mål i individuelle opplæringsplaner, opplæringen er knyttet til
- lærerne veileder elevene i hva det blir lagt vekt på i fagene etter gyldige vurderingskriterier
- lærerne gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene etter gyldige kriterier
- lærerne veileder elevene i hva de må gjøre for å øke kompetansen sin i fagene etter gyldige kriterier
- lærerne sørger for å involvere elevene i eget vurderingsarbeid
- skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin
- skolen har en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at årsrapporter inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av undervisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannen baserer vurdering og konklusjon på innsendte planer, rutiner, kartlegginger og vedtak, samt intervju.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Av de rettslige kravene går det fram at lærerne, som en del av undervisvurderingen, skal vurdere om den enkelte elev har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Skolen må derfor ha en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte. I intervju og EVS kom det fram at dette blir tatt opp og diskutert i møter, eller ved at lærer tar opp elevsaker med lagleder. Det er lav terskel for å ta opp slike saker med PPT, som er jevnlig til stede på skolen. Nasjonale prøver ble nevnt som en viktig informasjonskilde. Resultatene følges opp av den enkelte lærer og diskuteres på trinnene. Fylkesmannen har inntrykk av at det er fokus på dette arbeidet på Nærbø ungdomsskule. Selv om skolen mangler skriftlige retningslinjer for hva lærerne skal se etter når de løpende vurderer elevenes utbytte av opplæringen, er det Fylkesmannens inntrykk at det er en felles

forståelse for når man skal ta opp en elevsak med lagleder eller med kollegaene.

Fylkesmannens vurdering er at skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Lærerne skal også vurdere arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for elever som blir vurdert til ikke å ha tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Det går fram av intervju at det i hovedsak er organisering som blir vurdert, blant annet om en elev bør tilbringe tid på den alternative opplæringsarenaen Møllerhaugen. Det er Fylkesmannens vurdering at mangel på en innarbeidet framgangsmåte for hvilke vurderinger som skal bli gjort når en elev ikke får tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen, gjør at muligheten er stor for individuelle forskjeller lærerne imellom. En innarbeidet framgangsmåte kan sikre at lærerne vurderer flere aspekter ved opplæringssituasjonen enn bare organiseringen i klasserommet, eller hvorvidt en elev bør plasseres på Møllerhaugen. Dette gjør også at kravet til å iverksette tiltak, ikke anses innfridd fordi disse tiltakene da vil bli for snevre. I noen tilfeller vil skolens utprøving av tiltak konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Lærerne har da plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning, og å melde fra til skolens ledelse når det er behov for det.

I skjemaet *Tilpassa undervisning – spesialundervisning* står det nå spesifisert at: *For elevar som ein vurderer ikkje har tilfredsstillande utbytte av undervisninga, skal ein vurderer arbeidsmåtar, vurderingspraksis og læringsmiljø før ein gjer eventuelle tilpassingar.*

Fylkesmannen anser dette som tilstrekkelig, men anbefaler en omformulering i siste del av setningen etter *læringsmiljø*: og sette inn tiltak dersom dette anses å kunne bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Intervjuene viser at lærerne vurderer om en elev trenger spesialundervisning, og behov for spesialundervisning blir meldt til lagleder, som bringer saken videre til ledermøte. I intervju kom det fram at også elever uten enkeltvedtak om rett til spesialundervisning av og til blir tatt ut av klassen for å jobbe i mindre gruppe. I slike tilfeller er det viktig at skolen er bevisst på at dette kan resultere i at organiseringen går ut over det som regnes som tilpasset opplæring. Om tilretteleggingstiltakene blir så omfattende, skal det henvises til PPT for utarbeidelse av sakkyndig vurdering. Fylkesmannens vurdering er likevel at skolen har en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne vurderer behov for spesialundervisning, og melder fra om dette til rektor gjennom lagleder.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

- skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen
- skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å sikre at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen blir gjennomført vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljøet
- Nærbø ungdomsskule gjennomfører tiltak når det avdekkes at eleven ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen
- skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Tilsynsystema 1 blir behandlet i sin helhet i denne rapporten til Nærbø ungdomsskule. Den særskilte språkopplæringen foregår ved Språkstasjonen, som skal innlemmes på Nærbø ungdomsskule. Eventuelle pålegg og korreksjonspunkter knyttet til særskilt språkopplæring er rettet til Hå kommune. Kommunen må derfor sørge for å rette opp eventuelle mangler i dagens praksis på alle skoler der det er aktuelt. For tilsynsystema 2, skolens forvaltningspraksis, blir det utarbeidet en egen del i rapporten for Varhaug skule, da enkeltvedtak om særskilt språkopplæring herfra viser en noe annen forvaltningspraksis.

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Kommunen har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Vi har fått tilsendt rutiner, maler på vedtak, 6 enkeltvedtak om særskilt språkopplæring, eksempler på kartlegginger mm. I tillegg legger vi til grunn rektors svar i EVS, intervju med rektor, leder for Språkstasjonen og en lagleder/faglærer, samt en gruppe på 6 elever som går på Språkstasjonen. Dette utgjør grunnlaget for vurderingene under.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Dokumentet *Rutiner for start og slutt for elever ved språkstasjonen for barn*, svar i intervju og EVS viser at minoritetsspråklige elever blir kartlagt, etter først å ha blitt registrert på

hjemmeskolen. Omfanget av kartleggingen varierer, naturlig nok, med nivået eleven antas å ha i norsk, og blir mer omfattende etter økende kompetansenivå. Imidlertid fremstår det slik at det ikke for noen av elevene blir vurdert om det også er behov for morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring. Dette er nok ganske sikkert et behov for en god del av elevene ved Språkstasjonen; som enten er nyankomne eller har svært lav norskkompetanse. Svar i intervju gir ulike mulige forklaringer på hvorfor dette er praksis i Hå kommune. En av dem er at det er vanskelig å skaffe kvalifiserte morsmålslærere til alle de ulike språkene som er representert ved Språkstasjonen. Vi forstår at det kan være vanskelig å skaffe morsmålslærer til absolutt alle språk, men det innebærer ikke at man ikke bør, og sannsynligvis vil kunne finne, lærere for enkelte språk. Det ligger implisitt i dette lovkravet at kommunen aktivt må søke etter, og ellers legge til rette for å tilsette slikt personell.

Hå kommune har sendt inn en revidert *rutine for start og slutt ved språkstasjonen for barn*, hvor kravet om å vurdere behov for tospråklig fagopplæring og morsmål inngår både ved oppstart på språkstasjonen og ved overføring til hjemmeskolen. Kravet i § 2-8, første ledd siste punktum, innebærer imidlertid at eleven faktisk får slik opplæring dersom kommunen konkluderer med at eleven har behov, eller at det gis annen relevant opplæring dersom kvalifisert personell ikke kan oppdrives. Det stilles klare krav til å lyse ut stilling og aktivt søke slik kompetanse. Sett i sammenheng med påleggene varslet for enkeltvedtak om særskilt språkopplæring, ønsker vi å se eksempler på vedtak hvor det faktisk tilbys tospråklig fagopplæring

I intervju går det frem at mesteparten av opplæringen på Språkstasjonen er særskilt norsk. Elevene har også noe matematikk, og praktisk estetiske fag. Eleven har en gradvis innføring i ordinære klasse på hjemmeskolen, med et økende antall ukedager. Det virker litt tilfeldig hvilke fag de da har på hjemmeskolen, og det tilbys ikke særskilt språkopplæring her, men noe tilrettelegging som ikke fremgår av enkeltvedtaket. Vi er enig i at hovedvekten bør ligge på særskilt norskopplæring på Språkstasjonen, likevel er det slik at elevene skal inn i et ordinært opplæringstilbud hvor det er stadig økende faglige krav på trinnene. Den særskilte norskopplæringen bør også ha et faglig fokus på det forskjellige fagene, gjerne sammenholdt med klassens planer på hjemmeskolen, hvor elevene kan møte de ulike fagene både innholdsmessig og gjennom begrepsstrening. Dette vil sette elevene i stand til, i alle fall i større grad enn i dag, å mestre fagene på aldersadekvat nivå ved tilbakeføring til hjemmeskolen. Vi mener at dette er nok et argument for viktigheten av å finne morsmålslærere som kan tilby to-språklig fagopplæring.

Språkstasjonen kartlegger elevene underveis ved bruk av ulike kartleggingsprøver. De hevder her å være i en utviklings- og undersøkelsesprosess for å finne de best egnede prøvene, og å få på plass elektronisk løsning for dette. Vi anbefaler språkstasjonen å ta kontakt med andre opplæringssentra for minoritetsspråklige, eksempelvis Johannes læringscenter, som har utviklet kartleggingsprøver for ulike alderstrinn. Fylkesmannen anser imidlertid at lovkravet om å kartlegge elevene underveis er innfridd.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Rektor sikrer

- at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk
- ikke at det for elever med behov for særskilt norskopplæring er en innarbeidet fremgangsmåte hvor det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring
- at skolen har en rutine som sørger for at elever med vedtak om særskilt språkopplæring får kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen

Tilsynsystema 2: Forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging

7. Generelle saksbehandlingsregler om enkeltvedtak

7.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene som gjelder generelt for saksbehandling av enkeltvedtak. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til.

Elever og foreldre skal varsles før det fattes enkeltvedtak om avvik fra ordinært opplæringstilbud.

Dersom foreldre eller elever ikke allerede har uttalt seg i saken, skal de varsles før skolen gjør et vedtak. De skal ha anledning til å uttale seg innen en nærmere angitt frist, jf. forvaltningsloven § 16. Skolen skal gi forhåndsvarslet skriftlig.

Varslet til foreldre gjelder for elever under 18 år. Når eleven er over 15 år, skal skolen varsle eleven selv om eleven er representert av foreldre. Skolen kan la være å varsle dersom eleven eller foreldre har

- søkt eller bedt om vedtaket
- hatt anledning til å gi sine synspunkter i saken
- fått kjennskap på annen måte til at skolen skal gjøre et vedtak og har hatt rimelig tid til å uttale seg

Forhåndsvarslet skal gjøre rede for hva saken gjelder, og gi opplysninger om hvilke bestemmelser vedtaket bygger på, og hvilke forhold rundt elevens skolesituasjon som er grunnlaget for vedtaket.

Forhåndsvarslet skal inneholde det som er nødvendig for at elever og foreldre kan ivareta sine interesser på en forsvarlig måte, jf. forvaltningsloven § 16. Varslet må derfor inneholde de faktiske forholdene: Hva det varslende vedtaket vil innebære for eleven, hvilke type avvik fra ordinær opplæring det dreier seg om og hvilke forhold som er grunnlaget for vedtaket.

Enkeltvedtaket skal inneholde begrunnelse for vedtaket med henvisning til hjemmelen, faktiske forhold som er lagt til grunn, og hvilke hensyn som er vektlagt.

Eleven eller foreldrene har rett til å klage på enkeltvedtaket. For å gi eleven eller foreldrene en reell mulighet til å argumentere for sitt syn, må vedtaket være skriftlig og begrunnet, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 27. Begrunnelsen skal vise til de regler og faktiske forhold vedtaket bygger på, og hvilke hensyn skolen har lagt mest vekt på, jf. forvaltningsloven § 25. Skolen trenger ikke å begrunne vedtaket dersom vedtaket innvilger en søknad, og skolen ikke har grunn til å tro at elevene og foreldrene vil være misfornøyd med vedtaket.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og fremgangsmåte ved klage.

Det er et krav at brevet med enkeltvedtaket skal opplyse om de formelle forhold som gjelder dersom eleven eller foreldrene vil klage, jf. forvaltningsloven § 27. Nærmere regler for saksbehandling ved klage går frem av forvaltningsloven § 27-32. Skolen må opplyse om at klagefristen er tre uker fra eleven eller foreldrene fikk vedtaket, at klagen skal sendes til skolen, og hvem som er klageinstans. Klageinstans ved de ulike aktuelle typer enkeltvedtak går frem av opplæringsloven § 15-2.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

Foreldrene og elevene har rett til å gjøre seg kjent med dokumentene som inngår i saken, jf. forvaltningsloven § 27. Brevet om enkeltvedtaket skal informere om denne retten. I noen tilfeller har skolen grunn til å gjøre unntak fra innsynsretten. Nærmere om innsynsretten og unntak fra innsyn går frem av forvaltningsloven §§ 18 og 19.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser

Nærbø ungdomsskule har lagt fram mal for enkeltvedtak om spesialundervisning, dokumentet *Tilvising til pedagogisk psykologisk teneste*, enkeltvedtak om spesialundervisning for seks elever, og IOP for fire av disse. Det er lagt fram seks enkeltvedtak om særskilt språkopplæring og dokumentet *Fordeling av ansvar mellom hjemmeskole og opplæringscenteret* som er felles for skolene i Hå kommune. Skolen har fylt ut egenrederingsskjema (EVS) i Reflex. Dokumentasjonen sammen med intervju danner grunnlaget for Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner.

7.3 Fylkesmannens vurderinger

Som det går fram av de rettslige kravene ovenfor, skal elever og foreldre varsles før det blir fattet enkeltvedtak om avvik fra det ordinære opplæringstilbudet. For Nærbø ungdomsskule gjelder dette varsling av enkeltvedtak om spesialundervisning etter § 5-1 i opplæringsloven, og varsling av enkeltvedtak om særskilt språkopplæring etter § 2-8 i opplæringsloven.

Før skolen fatter vedtak om spesialundervisning, skal det foreligge sakkyndig vurdering. Av dokumentasjon, intervju og EVS går det fram at samarbeid med foresatte er en del av oppmeldingsprosessen i forkant av henvisning til PP-tjenesten, og de signerer på henvisningsskjemaet. Ifølge svar i EVS har PPT møte med foresatte om den sakkyndige

vurderingen. Foresatte til elever på ungdomstrinnet som har hatt spesialundervisning over tid, er vanligvis godt kjent med saken og har hatt muligheter til å uttale seg ved flere anledninger. Fylkesmannen mener at foresatte er orienterte om, og har kunnet uttale seg før det fattes enkeltvedtak om spesialundervisning.

Ingen av elevene med spesialundervisning som Fylkesmannen har fått dokumentasjon på var over 15 år da sakkyndig vurdering ble foretatt. Fem av elevene var heller ikke fylt 15 år da enkeltvedtaket for inneværende skoleår ble fattet. Det har derfor ikke vært påkrevd å varsle disse i forkant. Det går imidlertid fram av dokumentasjonen at enkeltvedtaket for en av elevene er fattet når eleven var over 15 år (deres ref. 36/17). Det kommer ikke frem av dokumentasjonen om denne eleven, eller andre over 15 år blir varslet før skolen fatter enkeltvedtak om spesialundervisning, eller får anledning til å uttale seg i saken. Varsling av elever over 15 år bør komme tydelig fram i skolens rutiner. Henvisningsskjemaet til PPT bør også ha en linje for signatur for elever over 15 år, som kan brukes når det er aktuelt. Nærbø ungdomsskule ser likevel ut til å ha åpne prosesser rundt fatning av enkeltvedtak ved at foresatte og elever er involverte. Skolen har f.eks. informasjonsmøter før skolestart med elev og foresatte, og eventuelt med tolk for elever med behov for særskilt språkopplæring. Fylkesmannen antar derfor at elever som har fylt 15 år blir informert og får anledning til å uttale seg der dette er aktuelt.

Når det gjelder elever med særskilt språkopplæring var to av de seks elevene Fylkesmannen har mottatt enkeltvedtak for, over 15 år da vedtaket ble fattet. Det går fram av intervju og *Fordeling av ansvar mellom hjemmeskole og opplæringscenteret* at skolen har samtale med eleven og foresatte før skolestart, og bruker tolk ved behov. Vi legger derfor til grunn at både eleven og foresatte får kjennskap til at skolen vil tilby et særskilt opplæringstilbud, og at de får anledning til å uttale seg. Det vil da ikke være nødvendig å varsle skriftlig om at skolen vil fatte vedtak i saken.

Av de rettslige kravene går det fram at et enkeltvedtak skal inneholde begrunnelse for vedtaket ved å vise til hjemmelen. I vedtakene om spesialundervisning går det fram at hjemmelen for vedtaket er § 5-1 i opplæringsloven, og både denne paragrafen og § 5-3 er sitert i vedtakene. Enkeltvedtakene om særskilt språkopplæring viser ikke til hjemmelen for vedtakene.

Kommunen oppgir at dette er rettet opp, men vi kan fortsatt ikke se ut fra ny vedtaksmal at § 2-8, femte ledd, som omhandler muligheten for å tilby et særskilt opplæringstilbud på annet enn hjemmeskolen, er med i malen der resten av § 2-8 står gjengitt. Det er et slikt tilbud som er mest brukt i kommunen.

Videre innebærer kravene til begrunnelse at enkeltvedtaket skal inneholde de faktiske forholdene som er lagt til grunn for enkeltvedtaket, og vise hvilke hensyn som er vektlagt. Ved enkeltvedtak om spesialundervisning kan det, dersom den sakkyndige vurderingen er klar og tydelig, være tilstrekkelig å vise til denne. For at dette kravet skal være oppfylt, må den tilfredsstillende innholdsmessige kravene i opplæringsloven § 5-3 første og andre ledd. Fylkesmannen har ikke tilsyn med denne lovbestemmelsen i denne omgang. Vi skal derfor ikke her gi en vurdering av sakkyndige vurderinger. Alle vedtakene skolen har lagt fram for

tilsynet viser til den sakkyndige vurderingen. Fylkesmannens oppfatning er derfor at Nærbo ungdomsskule har grunnlagt enkeltvedtakene om spesialundervisning.

For enkeltvedtak om særskilt språkopplæring gjelder de samme formelle kravene som for vedtak om spesialundervisning, bortsett fra kravet til sakkyndig vurdering. Kravet er i stedet at elevens norskkunnskap skal kartlegges før det blir fattet vedtak. Nærbo ungdomsskule skriver i vedtakene at norskkunnskapen er kartlagt, og at eleven ikke har tilstrekkelig norskkunnskap til å følge ordinær opplæring. Dette mener vi er tilstrekkelig for å oppfylle kravet til begrunnelse.

Enkeltvedtak skal inneholde informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og framgangsmåte ved klage. Enkeltvedtakene som skolen har lagt fram, både de som gjelder spesialundervisning og de som gjelder særskilt språkopplæring, inneholder slik informasjon. Samtlige inneholder også informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

7.4 Fylkesmannens konklusjon

Nærbo ungdomsskule

- tilfredsstillt kravet om forhåndsvarsling av enkeltvedtak
- tilfredsstillt kravet om at et enkeltvedtak om spesialundervisning skal inneholde begrunnelse for vedtaket ved å vise til hjemmelen
- tilfredsstillt ikke kravet om at et enkeltvedtak om særskilt språkopplæring skal inneholde begrunnelse for vedtaket ved å vise til hjemmelen
- grunngir enkeltvedtak om spesialundervisning og særskilt språkopplæring
- informerer om klageadgang, klagefrist, klageinstans og framgangsmåte ved klage i enkeltvedtak om spesialundervisning og særskilt språkopplæring
- informerer om retten til å se sakens dokumenter i enkeltvedtak om spesialundervisning og særskilt språkopplæring

8. Enkeltvedtak om spesialundervisning

8.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Foreldre / elever over 15 år skal gi samtykke før det settes i gang utredning av behovet for spesialundervisning.

Skolen må hente inn samtykke fra foreldrene til elever under 15 år, før PPT foretar sakkyndig vurdering av behovet for spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-4. Elever som har fylt 15 år, skal selv gi samtykke i saker om spesialundervisning og om at foreldre skal orienteres (forutsatt at de er samtykkekompetente). Dersom foreldrene/eleven selv har bedt om spesialundervisning, ligger samtykket implisitt i søknaden.

Foreldrene/eleven skal ha mulighet til å uttale seg om innholdet i en sakkyndig vurdering før enkeltvedtaket fattes.

Foreldrene har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i den sakkyndige vurderingen og til å uttale seg før skolen fatter et enkeltvedtak, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen kan gi begrensninger i denne retten, jf. forvaltningsloven § 19 og reglene om taushetsplikt. Skolen og PPT har ansvar for at samarbeidet med eleven og foreldrene blir ivaretatt på en god måte på de ulike trinnene i prosessen. Foreldrene må få se den sakkyndige vurderingen og få rimelig tid til å uttale seg om innholdet.

Elever som etter sakkyndig vurdering har behov for spesialundervisning, skal ha et enkeltvedtak.

Etter den sakkyndige vurderingen må skolen fatte et vedtak. Dette gjelder både dersom skolen innvilger spesialundervisning og dersom skolen ikke innvilger dette. Kravet om enkeltvedtak gjelder både når PPT anbefalte spesialundervisning og når de ikke anbefalte dette. En avgjørelse om spesialundervisning gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Avvik fra en sakkyndig vurdering skal begrunnes i enkeltvedtaket.

Dersom skolens vedtak avviker fra den sakkyndige vurderingen, må skolen begrunne dette. Begrunnelsen skal vise hvorfor eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller elevens rett til spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-3. Skolen må få klart frem hva avviket består i, og hva opplæringstilbudet innebærer for eleven. Begrunnelsen må være slik at foreldrene forstår hvilke vurderinger som ligger til grunn for at skolen ikke følger tilrådingen i den sakkyndige vurderingen.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om hvilke omfang, innhold og organisering spesialundervisningen skal ha, og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

Den sakkyndige vurderingen skal ta stilling til hva som gir et forsvarlig opplæringstilbud, ta stilling til innholdet i opplæringen og gjøre rede for andre særlige forhold som er viktig for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-3. Skolens vedtak om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen. Enkeltvedtaket må vise antall timer med spesialundervisning, hvilke fag og områder spesialundervisningen skal dekke, om det skal være avvik fra LK06, hvordan undervisningen skal organiseres, og hvilken kompetanse personalet skal ha.

8.2 Fylkesmannens undersøkelser

Nærbo ungdomsskule har lagt fram mal for enkeltvedtak om spesialundervisning, dokumentet *Tilvising til pedagogisk psykologisk teneste*, vedtak om spesialundervisning for seks elever og IOP for fire av disse. Skolen har fylt ut egenrederingsskjema (EVS) i Reflex.

Dokumentasjonen sammen med intervju danner grunnlaget for Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner.

8.3 Fylkesmannens vurderinger

Ifølge skolens svar i EVS får foresatte se hva skolen oversender PPT av informasjon om eleven i forkant av utredningen, ettersom de signerer på henvisningsskjemaet. Det er videre

fast rutine hos PPT å gi eleven/foresatte anledning til å uttale seg om innholdet i sakkyndig vurdering. PPT har ifølge EVS møte med foresatte om sakkyndig vurdering. Etter Fylkesmannens vurdering viser dette at foresatte gir sitt samtykke til henvisningen til PPT, og at foresatte og elever over 15 år har mulighet til å uttale seg om innholdet i en sakkyndig vurdering før enkeltvedtak blir gjort. Det kommer nå fram av innsendt dokumentasjon at skolen sikrer at elever over 15 år gir samtykke til utredning.

Som det går fram av de rettslige kravene ovenfor, må skolen fatte enkeltvedtak etter at den sakkyndige vurderingen er utarbeidet. Dette blir gjort på Nærbø ungdomsskule.

Avvik fra sakkyndig vurdering skal grunngis i enkeltvedtaket. Ett av de innsendte enkeltvedtakene (deres ref. 198/16) viser at skolen gjør avvik fra sakkyndig vurdering. Avviket er beskrevet i enkeltvedtaket, men ikke begrunnet. Når skolen vedtar å avvike fra den sakkyndige vurderingen må rektor begrunne hvorfor, og forklare hvordan tilbudet som gis likevel gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud.

Et enkeltvedtak skal inneholde opplysninger om (1) omfang, (2) innhold og (3) organisering av spesialundervisningen, samt (4) kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

Alle de seks enkeltvedtakene Nærbø ungdomsskule har lagt fram viser til sakkyndig vurdering, og er svært kortfattede når det gjelder opplysninger om omfang, innhold, organisering og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen. Når det gjelder (1) omfang inneholder enkeltvedtakene opplysninger om hvor mange årstimer spesialundervisning med pedagog/assistent den enkelte eleven skal ha totalt. Fordelingen av timene på fag er ikke oppgitt. Slik informasjon er ikke godt nok egnet til å gi et klart bilde av hvilket omfang tilbudet skal ha.

Når det gjelder (2) innholdet i spesialundervisningen, henger dette tett sammen med omfanget av spesialundervisningen. Når vedtakene ikke inneholder opplysninger om hvor mange timer spesialundervisning eleven skal ha i det enkelte fag, er det vanskelig å vite hvilket innhold spesialundervisningen skal ha. Det er heller ikke oppgitt om elevene skal følge ordinær læreplan og progresjon, eller ha egne mål for opplæringen. Fylkesmannens vurdering er at enkeltvedtakene fra Nærbø ungdomsskule ikke gir et klart og tydelig bilde av innholdet i opplæringen.

Enkeltvedtak om spesialundervisning skal også si noe om (3) organiseringen av opplæringen. Fylkesmannens vurdering er at siden enkeltvedtakene skolen har lagt fram for tilsynet ikke viser hvordan opplæringen blir fordelt på fag, er det ikke klart hvordan opplæringen blir organisert. Vedtakene viser heller ikke når eleven skal ha enetimer, og når de skal være inne i klassen. Formuleringen «*Pedagog i mindre gruppe og i klassen. Det same gjeld assistenthjelpe.*» (deres ref. 195/16) gir ikke et klart nok bilde av hvordan opplæringen skal organiseres. Fylkesmannens vurdering er at enkeltvedtakene fra Nærbø ungdomsskule ikke er klare og tydelige når det gjelder organiseringen av opplæringen.

Vi er enige i det kommunen selv skriver i sine kommentarer; at vi må se eksempler på konkrete vedtak til høsten før dette pålegget eventuelt kan lukkes.

Når det gjelder (4) kompetansen som er nødvendig i spesialundervisningen, har vi tidligere nevnt at enkeltvedtakene viser fordeling mellom lærertimene og assistenttimene. Fylkesmannens vurdering er at enkeltvedtakene fra Nærbø ungdomsskule oppfyller kravet til opplysninger om kompetansen til de som skal utføre opplæringen.

8.4 Fylkesmannens konklusjon

Nærbø ungdomsskule

- sikrer at foreldre gir samtykke før det blir satt i gang utredning av behov for spesialundervisning
- sikrer at elever over 15 år gir samtykke før det blir satt i gang utredning av behov for spesialundervisning
- har en rutine som sikrer at foreldre og elever over 15 år får anledning til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen før enkeltvedtak blir fattet
- fatter enkeltvedtak etter at sakkyndig vurdering er utarbeidet
- grunngir ikke avvik fra sakkyndig vurdering i enkeltvedtak
- sikrer ikke at enkeltvedtakene er klare og tydelig når det gjelder omfang, innhold og organisering
- sikrer at enkeltvedtakene inneholder informasjon om hvilken kompetanse som er nødvendig for gjennomføringen av spesialundervisningen

9. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring

9.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven disse kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Elever som har rett til særskilt språkopplæring, skal ha et enkeltvedtak.

Elever med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring i skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må sørge for å kartlegge norskferdigheter før skolen vedtar særskilt språkopplæring. En avgjørelse om særskilt språkopplæring gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om omfanget av opplæringen, hvilke læreplaner eleven skal følge, organiseringen av opplæringen og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

Eleven skal kartlegges før vedtak om særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Kartleggingen vil danne grunnlag for å vurdere behovet for språkopplæring og for å kunne ta stilling til omfanget, for kobling mot ordinær opplæring og eventuelt behovet for tospråklig opplæring i fag eller morsmålsopplæring.

Skoleeier må også ta stilling til hvilken læreplan eleven skal benytte: læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, eller ordinær læreplan i norsk. Skolen skal bruke en egen læreplan for morsmålsopplæring for elever som får slik opplæring.

Organiseringen må gå klart frem av vedtaket. Kommunen kan organisere tilbudet om særskilt språkopplæring i egne grupper for nyankomne elever i inntil to år, jf. opplæringsloven § 2-8. Vedtak kan bare gjøres for ett år om gangen. Det er en forutsetning at skolen vurderer at egne grupper er det beste for eleven. Denne vurderingen må komme frem av vedtaket. I vedtaket kan skolen også gjøre avvik fra læreplanverket.

På bakgrunn av omfang, valg av læreplan og organisering må skolen i vedtaket ta stilling til hvilken kompetanse som kreves av personalet for å gjennomføre opplæringen.

Det skal fattes enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring når eleven overføres til den ordinære opplæringen.

Skolen må kartlegge elever som får særskilt språkopplæring, underveis i opplæringen, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om elevene har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring på skolen. Før skolen overfører eleven til å følge ordinær opplæring, må skolen fatte et enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring. Dette gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

9.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannens dokumentasjonsgrunnlag på dette området er seks enkeltvedtak om særskilt språkopplæring og dokumentet *Fordeling av ansvar mellom hjemmeskole og opplæringscenteret* som er felles for skolene i Hå kommune. Skolen har fylt ut egenerveringskjema (EVS) i Reflex. Dokumentasjonen sammen med intervju danner grunnlaget for Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner.

9.3 Fylkesmannens vurderinger

Dokumentasjonen, svar i EVS og intervju viser at Nærbø ungdomsskule fatter enkeltvedtak om særskilt språkopplæring for elever som har rett til dette.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om (1) omfanget av opplæringen, (2) hvilke læreplaner eleven skal følge, (3) organiseringen av opplæringen og (4) kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

(1) Det totale antall årstimer særskilt språkopplæring er oppgitt i alle de innsendte enkeltvedtakene, men ikke fordelingen på fag. I intervju kom det frem at elevene har ren norskopplæring om lag 70% av tiden, om lag 10-15% blir brukt til matematikk og resten til praktisk estetiske fag. Tre av elevene har hele sin opplæring på Språkstasjonen, mens de tre

andre har en eller halvannen dag på Nærbø ungdomsskule. Det kom frem av intervju at tiden på nærskolen i praksis ble regnet som en del av språkopplæringen. Det ble valgt dager med flest mulig praktiske fag, elevene følger ikke læreplanen i disse fagene og får heller ikke karakter. Dette må regnes som særskilt tilrettelagt opplæring, og bør inngå i enkeltvedtaket om særskilt språkopplæring. Vår vurdering på dette grunnlaget er at enkeltvedtakene ikke inneholder tilstrekkelig informasjon om omfanget av opplæringstilbudet. Det gis heller ikke informasjon om hvilken læreplan elevene skal bruke (2).

(3) Alle de seks elevene vi fikk enkeltvedtakene for får den særskilte norskopplæringen på Språkstasjonen. Vi forstår det slik at elevene er organiserte i klasser ut fra en vurdering av norskerferdigheter og alder. Vedtakene inneholder ingen opplysninger om at opplæringen skjer utenfor nærskolen, eller hvordan opplæringen organiseres. Selv om dette blir formidlet i informasjonsmøte med elev og foresatte, må det stå i enkeltvedtaket. Enkeltvedtakene tilfredsstiller derfor ikke kravet til informasjon om organisering. De inneholder heller ikke informasjon om kompetansen til den som skal gjennomføre opplæringen (4).

Vi er enige i kommunen sine kommentarer; at vi må se eksempler på konkrete vedtak

Av intervju og EVS kommer det fram at Nærbø ungdomsskule fatter nye enkeltvedtak om særskilt språkopplæring ved endring i opplæringstilbudet. Dette medfører at det foregående vedtaket oppheves. Skolen har ifølge intervju ikke hatt tilfeller der behovet for særskilt språkopplæring har opphørt helt i løpet av vedtaksperioden, og eleven har kunnet overføres til ordinær opplæring på fulltid. De har derfor ikke hatt behov for å fatte opphevingsvedtak. Det kommer likevel fram av intervju og EVS at skolen kjenner til dette lovkravet, og hadde fattet slikt vedtak ved behov.

9.4 Fylkesmannens konklusjon

Nærbø ungdomsskule sikrer

- at det fattes enkeltvedtak om særskilt språkopplæring for elever som har rett til slik opplæring
- ikke at vedtakene inneholder opplysninger om omfanget av opplæringen, hvilke læreplaner eleven skal følge, organiseringen av opplæringen og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen
- at det fattes enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring når eleven overføres til den ordinære opplæringen.

10. Frist for retting av brudd på regelverket

Fylkesmannen har i kapitlene 3 og 6-9 konstatert brudd på regelverket. I denne rapporten gis Hå kommune frist til å rette brudd på regelverket, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er **24.11.2017**. Skoleeier må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at bruddet på regelverket er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddet er rettet.

Dersom brudd på regelverket ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Vi varsler at følgende pålegg kan bli vedtatt:

Tema 1

Skolens arbeid med opplæring i fag

Pålegg 1

Hå kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Nærbø ungdomsskule er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5.

Hå kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06
- b. IOP har egne mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra ordinære læreplaner

Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Pålegg 2

Hå kommune må sørge for at Nærbø ungdomsskule sikrer at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8.

Hå kommune må i denne forbindelse se til at:

- c. Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring når eleven har behov for særskilt norskopplæring

Tema 2

Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak

Pålegg 3

Hå kommune må sørge for at saksbehandlingen ved Nærbø ungdomsskule oppfyller forvaltningslovens krav til enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven §§ 24, 25 og 27.

Hå kommune må i denne forbindelse se til at

- d. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring viser til hjemmelen for vedtaket

Enkeltvedtak om spesialundervisning

Pålegg 4

Hå kommune må sørge for at Nærbø ungdomsskule ved behov for spesialundervisning oppfyller opplæringsloven §§ 5-3 og 5-4, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Hå kommune må i denne forbindelse se til at

- e. Enkeltvedtaket inneholder opplysningen om
- antall timer spesialundervisning fordelt på fag
  - fag/områder og om eventuelle avvik fra LK06 i spesialundervisningen
  - organisering av spesialundervisningen

Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring

Pålegg 5

Hå kommune må sørge for at Nærbø ungdomsskule ved behov for og opphør av behov for særskilt språkopplæring oppfyller forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V og opplæringsloven § 2-8.

Hå kommune må i denne forbindelse se til at:

- f. Enkeltvedtaket inneholder opplysningen om
- omfanget av opplæringen
  - hvilke læreplaner eleven skal følge
  - organisering av den særskilte språkopplæringen
  - kompetansekrav for de som skal gjennomføre den særskilte språkopplæringen

Una Bjørnseth Haugen
tilsynsleder

Sturle Holmen
rådgiver

Monica Mannes
rådgiver

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Faglærer - instruks
- Plandager høst 2016
- Årshjul 2016-2017
- Skolevandring
- IOP
- Sjekkliste IOP
- Tilpasset opplæring
- Kontaktlærer – instruks
- Skjema for utviklingssamtale
- Overgang barneskole-ungdomsskole
- Rutiner for språkstasjonen
- Kartlegginger for elever på språkstasjonen
- Elevoversikt fra språkstasjonen mm.
- Egenvurderingsskjema av rektor
- Mal for enkeltvedtak om spesialundervisning
- *Tilvising til pedagogisk psykologisk teneste*
- Enkeltvedtak om spesialundervisning for seks elever
- IOP for fire elever
- Seks enkeltvedtak om særskilt språkopplæring
- *Fordeling av ansvar mellom hjemmeskole og opplæringscenteret*